

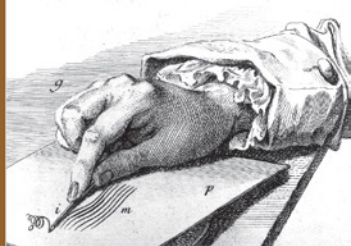

Σιόραμα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Σ
ΤΕΥΧΟΣ
56

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2024

STAND IN LINE
ART ————— SPACE

Γιώργος Μουλωνάς

Ιστορικός Τέχνης

Nikos Mόσχος:

Κρυπτικά ψυχογραφήματα με σπασμένη ενότητα

Εγκαίνια Έκθεσης:
15 Νοεμβρίου 2024,
ώρα 7:00 μ.μ.

Nεαρός στα χρόνια, όταν άφησε την Κνωσό της Κρήτης για να σπουδάσει στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, ο Νίκος Μόσχος είχε τις αισθήσεις του σε υψηλή ένταση. Όσα έβλεπε και άκουγε μεταβολίζονταν στο έργο του με σχεδιαστική επάρκεια – εξαιρετικά εντυπωσιακή για το νεαρό της ηλικίας – και με μια ευαισθησία που γρήγορα τον

Σήμερα, στα 45 του χρόνια, ο Μόσχος διατυπώνει τα ερωτήματά του για τον κόσμο και τη θέση του σύγχρονου ανθρώπου σε μια ροϊκότητα, ένα ποτάμι που πέφτουν συνεχώς μέσα του κοιμάτια που απαρτίζουν το ανθρώπινο πρόσωπο. Έτσι μπορούν να ιδωθούν τα έργα του: σαν κρυπτικά ψυχογραφήματα με σπασμένη ενότητα. Επάλληλοι συνειρμοί που εκκινούν από την πραγματικότητα, μέσα από νοητικές μετατοπίσεις και υπερβάσεις, διυλίζονται στη τέχνη του με τρόπο αλληγορικό. Πιστός στη φύση του ζωγραφικού μέσου, καταγράφει τη ζωή σαν μια αντανάκλαση από σπαράγματα, σαν ένα όνειρο. Η σκόπιμη ασάφεια στην αφήγησή του έχει μια διάθεση εσωτερικής περιπλάνησης και μιας σπληχνικής ροής σε προσφιλείς του παραστάσεις, όπως εικόνες από τον βωμό της Περγάμου στο ομώνυμο μουσείο του Βερολίνου, οικεία πρόσωπα, προσωπικά βιώματα, με τα οποία πλάθει έναν καινούριο χώρο, ανοιχτό σε αναμνήσεις και φαντασιώσεις. Οι εικόνες του, αγαλματώδεις κι έγχρωμες, σε μια χρωματική γκάμα που ποτέ δεν φτάνει σε έξαρση, αλληλοπεριχωρούνται, όπως ακριβώς και οι συνειρμικές σκέψεις στο μυαλό μας. Δεν μπορούμε να συνδέσουμε τις σκηνές με τη λογική. Οφείλουμε να αφεθούμε και να περιηγηθούμε.

*The sleeplessness of reason...., 2024,
acrylic and oil pastel on linen, 290x195 cm*

ξεχώρισε από τους καλλιτέχνες της γενιάς του. Το αίσθημα αυτό, να προσεγγίζει τον κόσμο με ένα ξεχωριστό φίλτρο, όχι απλώς δεν το έχασε στην πορεία του χρόνου, αλλά αντίθετως το εμπλούτισε μέσα από μία σκευή γεμάτη πνευματικά εφόδια και γόνιμα ερωτήματα.

Από την τελευταία ενότητα έργων που ο ζωγράφος παρουσιάζει στην Κύπρο, μπορούμε να πιάσουμε το νήμα στη σύνθεση με τίτλο «The sleeplessness of reason...» («απόγονος» της εμβληματικής σειράς χαρακτηριστικών του Γκόγια

Frightened by the legless sparrow, 2023, acrylic on linen, 163x130 cm

με τίτλο «The Sleep of Reason Produces Monsters»). Σε τόνο που απέχει εξίσου από το φως και το σκοτάδι, δίνοντας την αίσθηση από φωτογραφίες της δεκαετίας του 1970, ο καλλιτέχνης ακολουθεί την εξής διαδικασία: Μορφοποιεί τις εικόνες από τη μίξη αναγνωρίσιμων και αφηρημένων στοιχείων. Αυτά, ενώ αρχικά είναι ασύνδετα μεταξύ τους, καταλήγουν να διεισδύουν το ένα στο άλλο και έτσι πλέκεται μια ιστορία που δεν ανήκει σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Ζωγραφικά μέλη από το άγαλμα του Απόλλωνα Μουσηγέτη στεφανώνουν τη μορφή του Dr. Strangelove (του Πίτερ Σέλλερς στην περίφημη ταινία του Στάνλεϊ Κιούμπρικ), ενώ στο κέντρο αναγνωρίζεται το πρόσωπο του ίδιου

του ζωγράφου στο γηραλέο σώμα μιας απόκοσμης φιγούρας.

«Τα έργα δεν μπορούν να υπάρχουν, αν δεν είναι φορείς ιδεών και συναισθημάτων. Όταν δεν έχουν λόγο ύπαρξης, γίνονται απλά διακοσμητικά στοιχεία» μεταφέρει από συνέντευξη του ζωγράφου. Ποιος, λοιπόν, είναι ο λόγος του Μόσχο, τι είναι αυτό που τον απασχολεί; Η ψηφιακή εποχή, με αιχμή την τεχνητή νοημοσύνη και τις επιτυχίες που έφερε σε ποικίλους τομείς, προκαλεί αισθήματα φόβου και αγωνιώδους αναζήτησης ενός σταθερού πλαισίου αναφοράς. Ο εκρηκτικός θρίαμβος στην ψηφιακή τεχνολογία, σα να τράβηξε το χαλί κάτω απ' τα πόδια μας, αφαιρώντας κάθε σταθερό κοσμοείδωλο, εισάγοντας σ'

ένα βασίλειο χαοτικής εννοιολογίας σ' αντικατάσταση του αντικειμένου, και επιβάλλοντας ρυθμούς τέτοιους που δεν επιβάλλουν όχι επηρυσίαση, αλλά ούτε καν προσαρμογή. Αυτό που για αιώνες ήταν «πράγμα», σήμερα είναι «πλάσμα». Η επιστήμη μας οδήγησε σε τέτοιες αφαιρέσεις, ώστε η λογική μας – λογική ευκλείδειος παρά τις αναιρέσεις της –, αδυνατεί να μετουσιώσει. Παρακολουθούμε θεωρητικά αυτές τις αφαιρέσεις – μιας ύλης που είναι πλέον οιοιδήποτε ύλη, σε οιοιδήποτε χρόνο, οιοιδήποτε χώρο – αλλά δεν είναι δυνατόν όλα αυτά να γίνουν βιώματα, να γίνουν τρόπος ζωής. Οι γνώσεις μας, διαρκώς και περισσότερο, διαρκώς και εντονότερα, διαψεύδουν και ανααιρούν τη βιωματική μας πραγματικότητα. Και καθώς ο «κόσμος» μας, συντίθεται τόσο από τις γνώσεις όσο κι από τα βιώματά μας, ένα αίσθημα κενού καλύπτει το χάσμα των δύο τούτων όρων.

Ο ζωγράφος δεν είναι τεchnοφοβικός, ούτε επιχειρεί να μετατρέψει τα πινέλα του σε φραγγέλιο κατά της επιστήμης. Καθώς όμως δεν υπάρχουν και δεν μπορούν ποτέ να υπάρξουν κοινωνίες ικανές να αποδεχθούν μια τεχνολογία που τις υπερβαίνει, κάθε εποχή μεγάλων επιστημονικών ανακαλύψεων προκαλεί μια τεχνολογική Βαλχάλλα στις υπάρχουσες κοινωνικές δομές. Ο ζωγράφος είναι άνθρωπος του καιρού του κι ο λόγος του είναι ενός δημιουργού που απλώνει τον στοχασμό του πανανθρώπινα. Σε μια εποχή κυριευμένη από την ταχύτητα της πληροφορίας, ο Μόσχος προσπαθεί ν' ανοίξει την τύχη μιας άλλης εμπειρίας, μιας σκέψης πιο ριζικής, ουσιαστικά ποιητικής.

Ο χρόνος για τον Μόσχο δεν είναι γραμμικός: το παρόν και το παρελθόν συνυπάρχουν και προκαλούν τη δημιουργία μιας νέας πραγματικότητας. Ο χρόνος θρυμματίζεται, καθίσταται πολυπρισματικός σαν καθρέφτης μέσα στον οποίο τα είδωλα συμπλέκονται, υποβάλλονται στον θεατή σε πολλαπλά δίκτυα που αποτελούν αλλοιώσεις, φωτεινές παραμορφώσεις του χώρου και του χρόνου με αυτονομία, υλικότητα, με δική τους ζωή. Με ένα ζωγραφικό κολλάζ που πλησιάζει πιο πολύ στη λογική του μοντάζ, καταφέρει και συγχωνεύει συνεχώς το παρόν με το παρελθόν, το χτες με το αύ-

ριο. Το ανορθόδοξο μοντάζ αυτής της πολυεπίπεδης πραγματικότητας, μέσω εικόνων από αναμνήσεις, όνειρα και συναισθηματική αντίληψη για τον υλικό κόσμο, μας δίνει την εμπειρία ενός εσωτερικού χώρου.

Ολόκληρο το έργο του Μόσχου ισορροπεί ανάμεσα στο μεταφυσικό και το ρεαλιστικό, είναι έργο περίπλοκο αλλά ειλικρινές, υποκειμενικό αλλ' όχι εγωκεντρικό. Οι συνθέσεις του δεν είναι «ευκολοχώνευτες», δεν προορίζονται για τον βιαστικό θεατή. Η ανάνηψη του έργου του θέλει χρόνο, ηρεμία, προσήλωση, η γλώσσα του είναι γεμάτη, πλούσια, ιδιαίτερη, και συχνά απαιτεί προσλαμβάνουσες από τον θεατή. Το μεγάλο του χάρισμα, όμως, είναι ότι μπορεί άνετα να συνομιλεί με το διεθνές κοινό (έργα του ανήκουν στη Fondazione Orestiadì / Σικελία, Sammlung-Schirm / Βερολίνο, στο PTE Fine Arts / Νέα Υόρκη, στη Bernard Cheong Collection / Σιγκαπούρη).

Γεννημένος στο Ηράκλειο Κρήτης το 1979, πήρε τα πρώτα μαθήματα από τον πατέρα του, επίσης ζωγράφο, Τάκη Μόσχο. «Ένας από τους πιο αγαπημένους μου χώρους ήταν και είναι το εργαστήριο του, όπου περνούσα ώρες ατελείωτες μελετώντας, αντιγράφοντας αλλά και συζητώντας» έχει πει στο παρελθόν. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (1997-2003) κι από τα χρόνια της σπουδής, είχαν αρχίσει συλλέκτες να

Raw materials for a new faith, 2023, acrylic on linen, 170x130 cm

αγοράζουν έργα του. Αναφορές από την ελληνιστική γλυπτική, το μπαρόκ, τον εξπρεσιονισμό (παραμορφώσεις του Φράνσις Μπέικον) και τη Νέα Αντικειμενικότητα (Ότο Ντιξ, Μαξ Μπέκμαν, Γκέοργκ Γκροζ) έως τα κόμικς, το σινεμά και τις γλυπτικές μηχανές του Dada, εμπλουτίζουν το προσωπικό του ιδίωμα χωρίς να του επιβάλλονται. Όλα αυτά ο ζωγράφος τα μεταβολίζει σε ένα χρωματικό και στυλιστικό ιδίωμα όπου υπάρχει κίνηση,

ρευστότητα και διαρκής εναλλαγή καταστάσεων, ανθρώπινων εμπειριών και συναισθημάτων. Το βιογραφικό του βρήκε από συμμετοχές σε διεθνείς εκθέσεις. Η τελευταία πραγματοποιήθηκε το φετινό καλοκαίρι στη Βασιλεία της Ελβετίας και τη VOLTA Art Fair.

Στην Κύπρο πραγματοποιεί την πρώτη του ατομική έκθεση στην αίθουσα Stand in Line - Art Space. ■

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο ΝΙΚΟΣ ΜΟΣΧΟΣ γεννήθηκε το 1979 στο Ηράκλειο Κρήτης. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας (1997-2003). Ζει και εργάζεται στην Αθήνα.

Έχει πραγματοποιήσει έντεκα ατομικές εκθέσεις: το 2024 στη Stand in line – Art Space (Λευκωσία) και στο Volta Art Fair με την Depo Darm, το 2021 στο Πύργο Μπαζαίου (Νάξος), το 2020 στη Γκαλερί Ζουμπουλάκη (Αθήνα), το 2019 στη Δημοτική Πινακοθήκη του Δήμου Ηρακλείου/ Βασιλική Αγίου Μάρκου (Ηράκλειο, Κρήτη), το 2016 στη SWAB Art Fair (Βαρκελώνη) με την ENA Contemporary Gallery, το 2014 στη SWAB Art Fair (Βαρκελώνη) με την ALMA Gallery, το 2013 στην Art Athina με την Gallery Penindaplinena (Αθήνα), το 2012 στη Xirpas Gallery (Αθήνα), το 2010 στη Galerie Theorema (Βρυξέλλες) και το 2007 στη Γκαλερί Έκφραση – Γιάννα Γραμματσόπουλου (Αθήνα).

Έχει συμμετάσχει σε αρκετές ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, όπως στο Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα (2004, 2007, 2009), στο Ίδρυμα Γουλανδρή, Αθήνα (2022), στη Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων (Νέα ελληνική ζωγραφική 2023), στη Θεσσαλονίκη (Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης 2007, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού 2021, Αρχαιολογικό Μουσείο 2023), καθώς και στην Ιταλία (Μπολόνια 2003, Βενετία 2008, Ρώμη 2009, Παλέρμο/Museo Diocesano 2019, Γένοβα/Museo di Sant'agostino 2019, Sala Liguria/Palazzo Ducale 2020, Παλέρμο/Museo Regionale d'Arte Moderna e Contemporanea - Palazzo Belmonte Riso 2021, Τζιμπελίνα/Fondazione Orestiadì 2022, Μιλάνο/Cittadella degli Archivi 2023), στο Πεκίνο (2008), στη Κωνσταντινούπολη (2010), στις Βρυξέλλες (2010, 2011), στη Βιέννη (2014), στη Νέα Υόρκη (2015), στο Βερολίνο (2011, 2015), στο Στόκχολμ (Κάστρο των Πομερανών Δουκών 2019) κ.ά.

Έχει φιλοτεχνήσει αρκετά έργα για εξώφυλλα βιβλίων, CDs και περιοδικά. Έργα του βρίσκονται στο Μουσείο Μπενάκη (Αθήνα), Fondazione Orestiadì (Τζιμπελίνα), στη Sammlung-Schirm (Βερολίνο), στο PTE Fine Arts (Νέα Υόρκη), στη Bernard Cheong Collection (Σιγκαπούρη), στη Συλλογή Α. Krausser (Ντουμπάι), Συλλογή Κοπελούζου (Αθήνα), Συλλογή Βελιμέρη (Αθήνα), Συλλογή Αντώνη και Αζίας Χατζηγιάννου (Αθήνα), Συλλογή Σωτήρη Φελίου (Αθήνα) καθώς και σε άλλες ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Τον Ιούνιο του 2022 ήταν φιλόξενος καλλιτέχνης στο Fondazione Orestiadì, της Τζιμπελίνα, Σικελία.